

Posudek vedoucího disertační práce

Miloš Sládek: Česká jednotlivě vydaná sváteční a příležitostná kázání konce 17. a prvních dvou třetin 18. století

Zhodnotit doktorskou práci a posoudit vědeckou činnost PhDr. Miloše Sládka je kromobyčejně radostné. Jde o renomovaného badatele s řadou vydaných edic, zejména barokní literatury a vysoce odborných článků. A co je důležité je to badatel s inovativními přístupy, badatel který je schopen „vcítění“ do materiálu, jenž je objektem jeho vědeckého zájmu. Metodologický přístup k literárním památkám, charakteristický akcentem na kontext díla převzal od svého učitele, vynikajícího literárního vědce prof. Alexandra Sticha. Základem Sládkovy doktorské práce je kniha Svět je podvodný verbír aneb Výbor z českých jednotlivě vydaných svátečních a příležitostných kázání konce 17. a prvních dvou třetin 18. století. Sládkova práce je velmi dobře strukturována. V úvodu pojednává Miloš Sládek o edicích barokní homiletiky ve 20. století. Bádání o nich má v našich zemích hlubokou tradici, probuzen byl již v pracích Podlahových ale podrobněji se barokní homiletikou začali zabývat badatelé od 30. let 20. století, což korespondovalo se zvýšeným zájmem o baroko, vrcholícím velkou výstavou baroka v Čechách v roce 1938, která bohužel nemohla mít patřičnou odezvu v zahraničí neboť jí zastínili události v září 1938. Připomíná práci Kalistovu o českém literárním baroku a edice Vašicovy vybraných homiletických textů (např. Hynek Bilejovský). Tehdy zejména zaujala příležitostná kázání patriotisticky orientovaného dobršského faráře Ondřeje Františka Jakuba de Waldt. Oprávněně kriticky se M. Sládek vyjádřil k edici homilii Medotekoucí sláva na hoře Libánu (Kostelní vydří 1995) přednesených v poutním kostele sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru. Naopak vyzdvihla práce svých mladších kolegů. Připomněl zejména kázání plaská vydaná J. Homoláčem, T. Hulíkovou a K. Karhanovou. V úvodu Miloš Sládek se poměrně široce rozepisuje o způsobu přístupu k pramenům. Myslím, že velmi šťastně se inspiroval přístupem Zdeňka Kalisty, který pracoval ve své knize Česká barokní pouť. K religiozitě českého lidu v době barokní (Žďár nad Sázavou 2001) metodou dílčích sond. Výběr sedmnácti textů kázání v českém jazyce v práci uvedených Sládek detailně zdůvodnil. Vědomě nezařadil kázání funerální, která již zpracovával

Ve druhé kapitole Sládek pojednal o kazatelství jako o součásti literárních a kulturních dějin.

V úvodu konstatuje, že jde o problematiku málo probádanou a konstatuje, že bádání v oblasti

barokního umění výtvarného pokročilo dále. Velmi dobře v této kapitole analyzoval strukturu barokních kázání. Zcela správně přitom upozornil na kořeny novověké homiletiky v rétorických spisech Ciceronových, v rétorických příručkách ze 4.-5. stol. po Kr. a v italské a francouzské rétorice 12. a 13. století. Zvláště upozornil na to jak je důležitá znalost a exemplar používaných v kázáních. Možná, že mohl ještě zmínit to, že vzdělání lidé byli již od raného středověku znalí rétoriky, protože v rámci trivium (první část Septem artes liberales) museli absolvovat její základy. Za velmi zajímavou a přínosnou považuji pasáž věnovanou přípravě kázání a kazatelským pomůckám.

Velmi mě zaujala kapitola Kazatelna a reakce posluchačů, kde M. Sládek projevil i detailní znalosti z oblasti výtvarného umění, když poukázal na vztah pronášeného kázání a výzdoby kazatelen. Snad jenom k tomu doplnit, že kazatelna v podobě velryby se nachází ještě v Mnichovicích. Velmi často výzdobu poprsně kazatelen tvoří Kristova podobenství, např. o rozséváči. V úvodu jsem naznačil kontextuální přístup M. Sládka ke zkoumanému materiálu. To zvláště osvědčil právě v této kapitole, kdy se na podkladě dobových pramenů zamýšlí nad reakcemi věřících (vnímatele) na slovo pronášené z kazatelny.

Zdaleka ne jenom přehledový charakter má kapitola skromně nazvaná Stručný a předběžný přehled českého pobělohorského kazatelství. Takto brilantně napsaný přehled vyžaduje hlubokou obeznámenost s problematikou i schopnost syntézy.

Největší část práce je věnována rozboru šestnácti svátečních a příležitostných kázání, jejichž výběr byl podřízen přísným metodologickým hlediskům, které M. Sládek naznačil v úvodu práce. Jako historik výtvarného umění nejsem schopen posoudit všechny detaily Sládkových analýz barokních textů, ale metodologický přístup a kontextuální charakter jeho výkladu ano, neboť je blízký kontextuálnímu výkladu výtvarného umění.

Bez nadsázky mohu říci, že jde o nejlepší a nejvzrůlejší doktorskou práci, kterou jsem kdy vedl a posuzoval. Je napsána hezkým živým a kultivovaným jazykem. Jsem přesvědčen, že předložená práce má kvality práce habilitační.

K práci nemám žádnou připomínku, ale jednu marginální snad přece. Zdeněk Kalista naznačil ve své knize Česká barokní gotika a její žďárské ohnisko souznění pronášeného slova při slavnostních kázáních a výzdoby interiéru příslušného sakrálního prostoru. rétorických figurách a jejich významu v barokním malířství a sochařství psali i další badatelé (např. Fritz Saxl). V rámci obhajoby bych chtěl položit otázku právě na vztah sakrálního prostoru a kázání, zda může kandidát podpořit či vyvrátit Kalistovy teze. Zajímalo by mě zejména to, zda kazatel poukazoval při kázání také na výzdobu chrámu.

Předložená doktorská práce Miloše Sládka je vyzrálým vědeckým dílem a proto ji velmi vřele doporučuji k obhajobě.

V Praze, dne 10. února 2013

Prof. PhDr. Ing. Jan Royt, PhD.